ОСНОВНА ШКОЛА
"СОЊА МАРИНКОВИЋ"
НОВИ САД
SONJA MARINKOVIĆ
ÁLTALÁNOS ISKOLA
ÚJVIDÉK

ОСНОВНА ШКОЛА "СОЊА МАРИНКОВИЋ"
SONJA MARINKOVIĆ ÁLTALÁNOS ISKOLA

Пушкинова 28 / Puskin utca 28, Нови Сад / Újvidék, tel/fax: 021/6364-787
E-mail: ossmnsad@gmail.com, web: www.sonjamarinkovicns.edu.rs
ПИБ/PIB: 100237417

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ

од 2022. до 2026. године

У Новом Саду,
јун 2022. године

САДРЖАЈ

О ШКОЛИ 5

ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ 6

1. НАЗИВ, ВРСТА И ТРАЈАЊЕ ПРОГРАМА 6

2. ЦИЉЕВИ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА 7

3. НАСТАВНИ ПЛАН ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА 10

4. ПРОГРАМИ ОБАВЕЗНИХ И ИЗБОРНИХ ПРЕДМЕТА ПО РАЗРЕДИМА СА НАЧИНИМА И ПОСТУПЦИМА ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ 14

5. ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ И ДОДАТНЕ НАСТАВЕ 32

6. ПРОГРАМ КУЛТУРНИХ АКТИВНОСТИ ШКОЛЕ 33

7. ПРОГРАМ ШКОЛСКОГ СПОРТА И СПОРТСКИХ АКТИВНОСТИ 34

8. ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА, ЗАНЕМАРИВАЊА И ПРОГРАМ ПРЕВЕНЦИЈЕ ДРУГИХ ОБЛИКА РИЗИЧНОГ ПОНАШАЊА 34

9. ПРОГРАМ СЛОБОДНИХ АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА 36

10. ПРОГРАМ ПРОФЕСИОНАЛНЕ ОРИЈЕНТАЦИЈЕ 36

11. ПРОГРАМ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ 37

12. ПРОГРАМ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ 37

13. ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ 37

14. ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ЛОКАЛНОМ САМОУПРАВОМ 38

15. ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ПОРОДИЦОМ 38

16. ПРОГРАМ ИЗЛЕТА, ЕКСКУРЗИЈА И НАСТАВЕ У ПРИРОДИ 39

17. ПРОГРАМ РАДА ШКОЛСКЕ БИБЛИОТЕКЕ 42

18. НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ДРУГИХ ОБЛАСТИ РАЗВОЈНОГ ПЛАНА ШКОЛЕ КОЈИ УТИЧУ НА ОБРАЗОВНО – ВАСПИТНИ РАД 43

19. ПРОГРАМ БЕЗБЕДНОСТИ И ЗДРАВЉА НА РАДУ 43

ОДЛУКА НАСТАВНИЧКОГ ВЕЋА И ШКОЛСКОГ ОДБОРА 44

ПРИЛОЗИ 45

ОСНОВНА ШКОЛА
"СОЊА МАРИНКОВИЋ"
НОВИ САД

SONJA MARINKOVIĆ
ÁLTALÁNOS ISKOLA
ÚJVIDÉK

Зашто је добро бити наш ученик?

Ми смо школа која је отворена за сву децу и која креативном наставом и разноврсним ваннаставним активностима обезбеђује квалитетно образовање и васпитање за све ученике.

Желимо да сви наши ученици буду активно укључени у живот школе и вршњачки колектив; да подстичемо њихово самопоуздање, учење и напредовање. Желимо да унапређујемо свој рад како бисмо наше ученике припремили за живот у савременом свету.

Основни мото наше школе је
МИ СМО ШКОЛА КОЈА РАСТЕ!

Пушкинова 28/Puskin utca 28,
Нови Сад/ Újvidék
Тел/факс: 021/6364-787

E-mail: ossmnsad@gmail.com
Web: www.sonjamarinkovicns.edu.rs

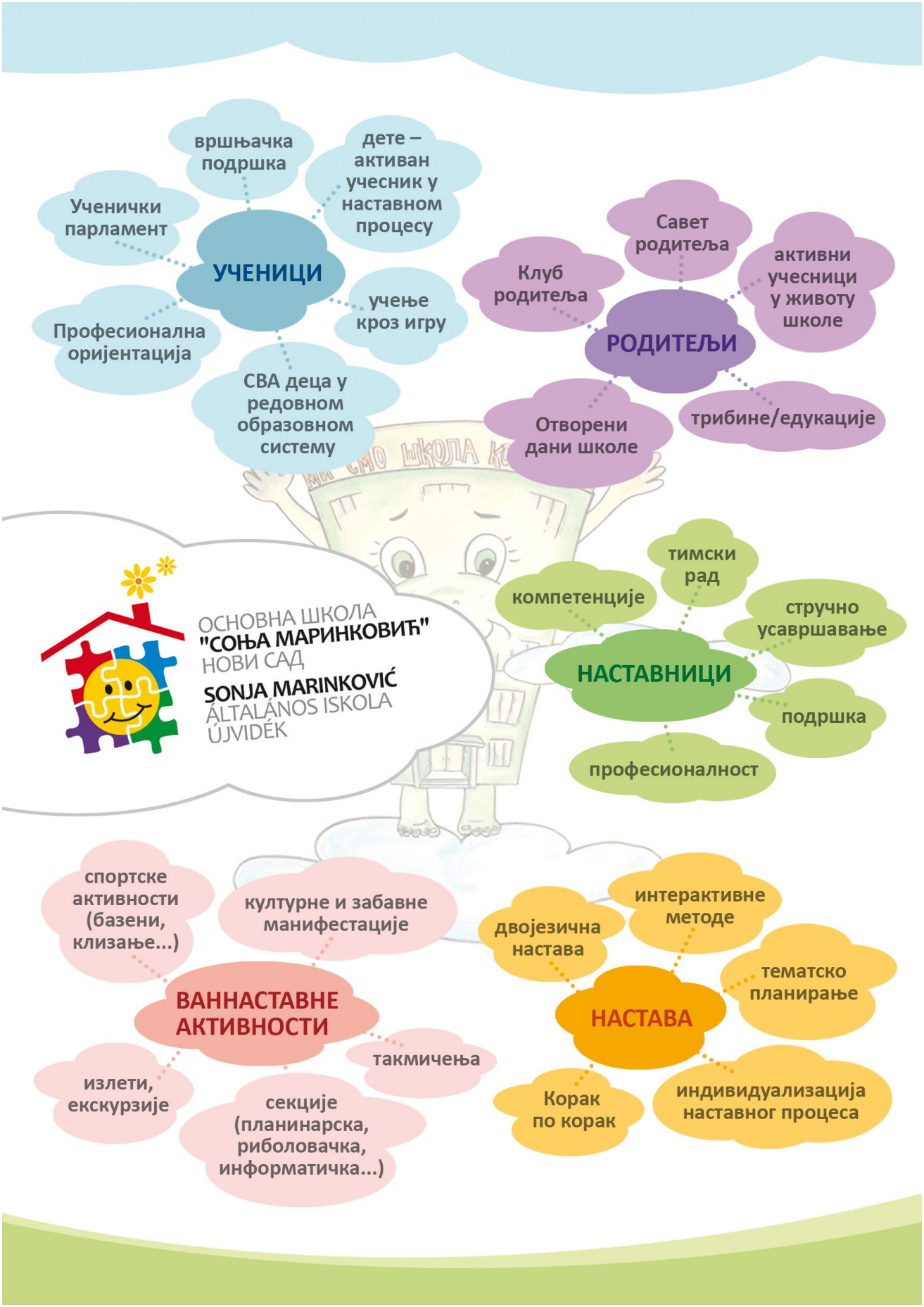
ОСНОВНА ШКОЛА
"СОЊА МАРИНКОВИЋ"
НОВИ САД
SONJA MARINKOVIĆ
ÁLTALÁNOS ISKOLA
ÚJVIDÉK
УЧЕНИЦИ
вршњачка подршка
дете – активан учесник у наставном процесу
Ученички парламент
учење кроз игру
Професионална оријентација
СВА деца у редовном образовном систему
РОДИТЕЉИ
Савет родитеља
Клуб родитеља
активни учесници у животу школе
Отворени дани школе
трибине/едукације
НАСТАВНИЦИ
тимски рад
компетенције
стручно усавршавање
подршка
професионалност
ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ
спортске активности (базени, клизање...)
културне и забавне манифестације
такмичења
излети, екскурзије
секције (планинарска, риболовачка, информатичка...)
НАСТАВА
интерактивне методе
двојезична настава
тематско планирање
Корак по корак
индивидуализација наставног процеса

О ШКОЛИ

Школа годинама континуирано ради на унапређивању квалитета свог рада, повећању компетенција наставника и постигнућа ученика. Правци развоја школе су доступна и квалитетна настава за СВЕ ученике.

Спољашњим вредновањем, које је обављено у фебруару 2014. године, утврђено је да је школа остварила све стандарде квалитета рада образовно-васпитних установа и од стране Школске управе Нови Сад оцењена је највишом оценом 4.

Захваљујући дугогодишњем искуству, школа је пример добре инклузивне праксе и као таква препозната је у земљи и региону.

Желимо да настава буде квалитетна, али пре свега интересантна и изазовна за наше ученике, те у том погледу примењујемо тематско планирање, активне и интерактивне методе рада (Корак по корак, Читањем и писањем до критичког мишљења...).

Да бисмо то постигли негујемо тимски рад, континуирано стручно усавршававање и хоризонтално учење - учење у оквиру колектива.

Имамо дугогодишње искуство у укључивању у пројекте подржане од стране МПНТР и НВО; активно учествујемо на трибинама, конференцијама, стручним скуповима, телевизијским и радио емисијама; развијамо и негујемо партнерске односе свих интересних група – родитеља, ученика, представника локалне заједнице, НВО, запослених у школи.

МИСИЈА:

Ми смо школа која је отворена за сву децу и која креативном наставом и разноврсним ваннаставним активностима обезбеђује квалитетно образовање и васпитање за све ученике.

KÜLDETÉS:

Iskolánk nyitva áll minden gyerek előtt, kreatív oktatással és a tanításon kívüli aktivitással minőséges nevelést és oktatást biztosít a tanulók számára.

ВИЗИЈА:

Желимо да сви наши ученици буду активно укључени у живот школе и вршњачки колектив; да подстичемо њихово самопоуздање, учење и напредовање. Желимо да унапређујемо свој рад како бисмо наше ученике припремили за живот у савременом свету. Желимо да родитељима наших ученика будемо партнери у остваривању заједничког циља – да подржавамо и подстичемо развој сваког детета.

VÍZIÓ:

Szeretnénk, ha a diákjaink aktívan bekapcsolódnának az iskola életébe és a kortárs közösségbe, hogy elősegítsük magabiztosságukat, tanulásukat és előrehaladásukat. Szeretnénk fejleszteni munkánkat, hogy diákjainkat felkészítsük az életre. Szeretnénk diákjaink szüleivel jó viszonyt ápolni a közös cél megvalósításában, hogy minden gyerek fejlődését támogassuk.

МОТО ШКОЛЕ / AZ ISKOLÁNK JELSZAVA

МИ СМО ШКОЛА КОЈА РАСТЕ

A MI ISKOLÁNK ÁLLANDÓAN FEJLŐDIK

ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ

Правни основ за доношење школског програма произилази из:

- Закона о основама система образовања и васпитања ("Сл. гласник РС", бр. 88/2017, 27/2018 - др. закон, 10/2019, 27/2018 - др. закон, 6/2020 и 129/2021);
- Закона о основном образовању и васпитању ("*Сл. гласник РС*", бр. 55/2013, 101/2017 и 27/2018 - др. закон);
- Планова и програма наставе и учења
- Нацрта оквира националног курикулума (*Развионица*, 2014.)
- Школског развојног плана

У изради школског програма узети су у обзир следећи принципи:

- специфичности услова и рада школе
- поштовање индивидуалних разлика међу ученицима
- усмереност на процесе и исходе учења
- усмереност на развој општих и међупредметних компетенција
- повезаност између наставних предмета
- употреба партиципативних, кооперативних, активних и искуствених метода наставе и учења
- заснованост на стандардима, уз континуирано праћење и процењивање квалитета програма.

1. НАЗИВ, ВРСТА И ТРАЈАЊЕ ПРОГРАМА

У школи се реализује **школски програм** основног образовања и васпитања у трајању од 8 година, подељених у два циклуса:

- први који обухвата узраст од првог до четвртог разреда и
- други који обухвата узраст од петог до осмог разреда.

У школи се реализује и **индивидуални образовни план** и то за:

- ученике којима је услед социјалне ускраћености, сметњи у развоју, инвалидитета, тешкоћа у учењу, ризика од раног напуштања школовања и других разлога потребна додатна подршка у образовању и васпитању, и
- ученика који постижу резултате који превазилазе очекивани ниво образовних постигнућа.

Настава у школи се одвија **на два језика** – **на српском језику и на мађарском језику** за ученике припаднике мађарске националне мањине.

2. ЦИЉЕВИ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

Школским програмом остварује се развојни план и укупан образовно-васпитни рад у школи и представља основ наставницима и стручним сарадницима за планирање и реализацију свог рада, као и оријентацију ученицима и родитељима за избор школе.

Школским програмом се планира остваривање циљева образовања и васпитања, стандарда и исхода образовања и васпитања, као и кључних и међупредметних компетенција.

Циљеви образовања и васпитања су:

1) обезбеђивање добробити и подршка целовитом развоју детета, ученика и одраслог;

2) обезбеђивање подстицајног и безбедног окружења за целовити развој детета, ученика и одраслог, развијање ненасилног понашања и успостављање нулте толеранције према насиљу;

3) шири обухват деце предшколским васпитањем и образовањем и свеобухватна укљученост ученика у систем образовања и васпитања;

4) развијање и практиковање здравих животних стилова, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребе неговања и развоја физичких способности;

5) развијање свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине и еколошке етике, заштите и добробити животиња;

6) континуирано унапређивање квалитета процеса и исхода образовања и васпитања заснованог на провереним научним сазнањима и образовној пракси;

7) развијање компетенција за сналажење и активно учешће у савременом друштву које се мења;

8) пун интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког детета, ученика и одраслог, у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима;

9) развијање кључних компетенција за целоживотно учење, међупредметних компетенција и стручних компетенција у складу са захтевима занимања, потребама тржишта рада и развојем савремене науке и технологије;

10) развој свести о себи, стваралачких способности, критичког мишљења, мотивације за учење, способности за тимски рад, способности самовредновања, самоиницијативе и изражавања свог мишљења;

11) оспособљавање за доношење ваљаних одлука о избору даљег образовања и занимања, сопственог развоја и будућег живота;

12) развијање позитивних људских вредности;

13) развијање осећања солидарности, разумевања и конструктивне сарадње са другима и неговање другарства и пријатељства;

14) развијање компетенција за разумевање и поштовање права детета, људских права, грађанских слобода и способности за живот у демократски уређеном и праведном друштву;

15) развој и поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и узрасне равноправности, толеранције и уважавање различитости;

16) развијање личног и националног идентитета, развијање свести и осећања припадности Републици Србији, поштовање и неговање српског језика и матерњег језика, традиције и културе српског народа и националних мањина, развијање интеркултуралности, поштовање и очување националне и светске културне баштине;

17) повећање ефикасности употребе свих ресурса образовања и васпитања, завршавање образовања и васпитања у предвиђеном року са минималним продужетком трајања и смањеним напуштањем школовања;

18) повећање ефикасности образовања и васпитања и унапређивање образовног нивоа становништва Републике Србије као државе засноване на знању.

Исходи образовања и васпитања су јасни искази о томе шта се од ученика очекује да зна, разуме и да је способан да покаже, односно уради након завршеног одговарајућег нивоа образовања и васпитања.

Образовни стандарди су искази о знањима, вештинама и умењима које ученици треба да стекну до краја првог односно другог нивоа у основном образовању. Стандарди артикулишу најважније захтеве школског учења и наставе и исказују их као исходе видљиве у понашању и расуђивању ученика које је могуће проверити тестирањем или посматрањем.

Кључне компетенције представљају скуп интегрисаних знања, вештина и ставова који су потребни сваком појединцу за лично испуњење и развој, укључивање у друштвени живот и запошљавање.

Кључне компетенције за целоживотно учење су:

1) комуникација на матерњем језику;

2) комуникација на страном језику;

3) математичке, научне и технолошке компетенције;

4) дигитална компетенција;

5) учење учења;

6) друштвене и грађанске компетенције;

7) осећај за иницијативу и предузетништво;

8) културолошка освешћеност и изражавање.

Опште међупредметне компетенције заснивају се на кључним компетенцијама, развијају се кроз наставу свих предмета, примењиве су у различитим ситуацијама и контекстима при решавању различитих проблема и задатака, неопходне су свим ученицима за лично остварење и развој, као и укључивање у друштвене токове и запошљавање и чине основу за целоживотно учење.

Опште међупредметне компетенције за крај основног образовања и васпитања су:

1) компетенција за учење;

2) одговорно учешће у демократском друштву;

3) естетичка компетенција;

4) комуникација;

5) одговоран однос према околини;

6) одговоран однос према здрављу;

7) предузимљивост и оријентација ка предузетништву;

8) рад са подацима и информацијама;

9) решавање проблема;

10) сарадња;

11) дигитална компетенција.

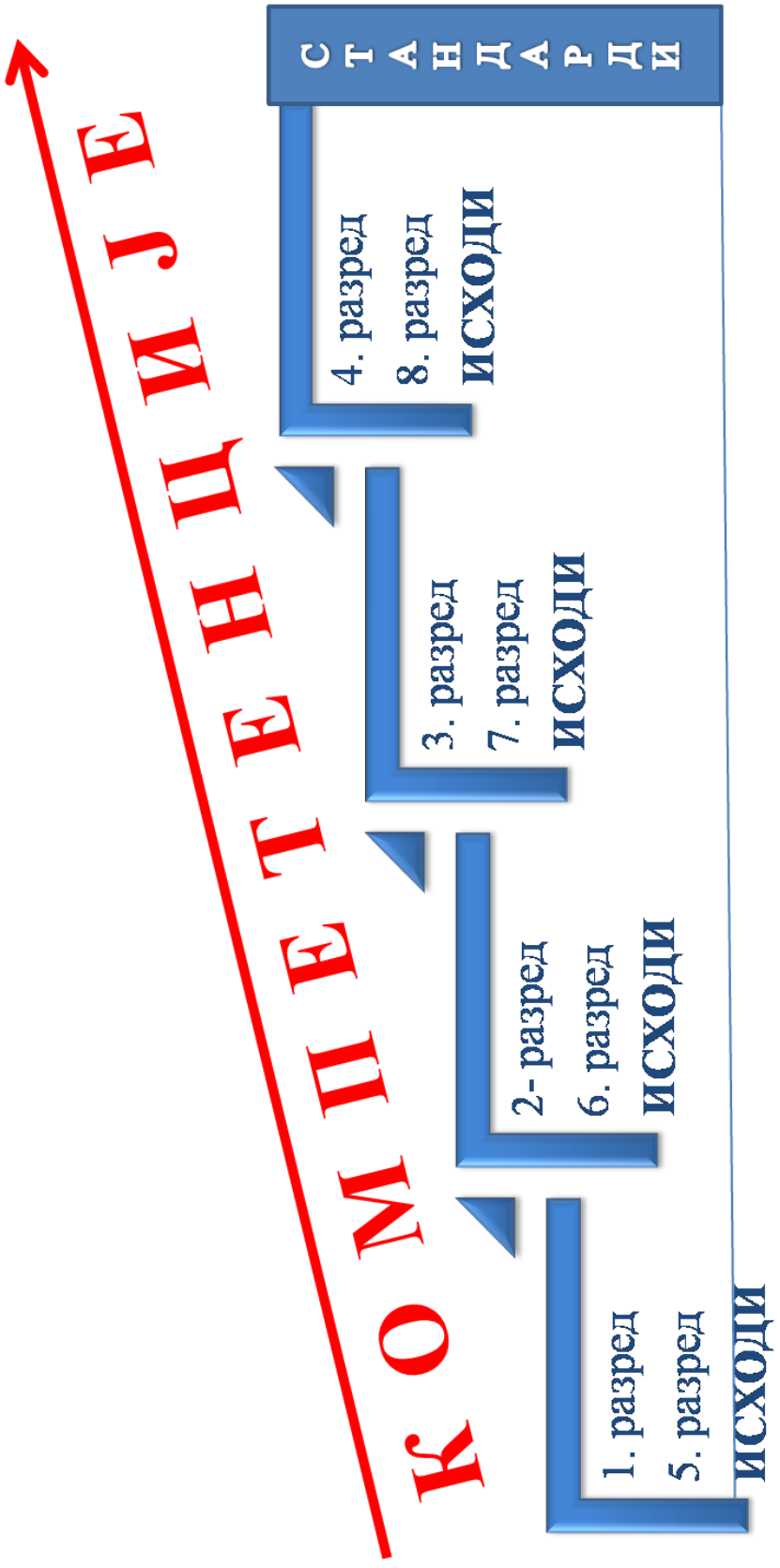
КОМПЕТЕНЦИЈЕ
СТАНДАРДИ
4. разред
8. разред
ИСХОДИ
3. разред
7. разред
ИСХОДИ
2- разред
6. разред
ИСХОДИ
1. разред
5. разред
ИСХОДИ

3. НАСТАВНИ ПЛАН ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

3.1. ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА **ЗА ПРВИ ЦИКЛУС** ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Ред. број	А. ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ	ПРВИ РАЗРЕД		ДРУГИ РАЗРЕД		ТРЕЋИ РАЗРЕД		ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Српски језик/Мађарски језик	5	180	5	180	5	180	5	180
2.	Српски као нематерњи језик[1]	2	72	2	72	3	108	3	108
3.	Енглески језик	2	72	2	72	2	72	2	72
4.	Математика	5	180	5	180	5	180	5	180
5.	Свет око нас	2	72	2	72	-	-	-	-
6.	Природа и друштво	-	-	-	-	2	72	2	72
7.	Ликовна култура	1	36	2	72	2	72	2	72
8.	Музичка култура	1	36	1	36	1	36	1	36
9.	Физичко и здравствено васпитање	3	108	3	108	3	108	3	108
10.	Дигитални свет	1	36	1	36	1	36	1	36
У К У П Н О: А		20-22*	720-792*	21-23*	756-828*	21-24*	756-864*	21-24*	756-864*
Ред. број	Б. ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ								
1.	Верска настава/Грађанско васпитање[2]	1	36	1	36	1	36	1	36
2.	Матерњи језик/говор са елементима националне културе[3]	2	72	2	72	2	72	2	72
У К У П Н О: Б		1-3*	36-108*	1-3*	36-108*	1-3*	36-108*	1-3*	36-108*
У К У П Н О: А + Б		21-23*	756-828*	22-24*	792-864*	22-25*	792-900*	22-25*	792-900*

[1] - за ученике који слушају наставу на мађарском језику

[2] - ученик бира један од понуђених изборних програма

[3] - ученик припадник националне мањине који слуша наставу на српском језику може да изабере овај програм али није у обавези

* број часова за ученике који слушају наставу на мађарском језику

Облици образовно-васпитног рада којима се остварују обавезни наставни предмети, изборни програми и активности

Ред. број	ОБЛИК ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	ПРВИ РАЗРЕД		ДРУГИ РАЗРЕД		ТРЕЋИ РАЗРЕД		ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		нед.	**год.**	**нед.**	**год.**	**нед.**	**год.**	**нед.**	**год.**
1.	Редовна настава	21-23*	756-828*	22-24*	792-864*	22-25*	792-900*	22-25*	792-900*
2.	Допунска настава	1	36	1	36	1	36	1	36
3.	Додатна настава					1	36	1	36
5.	Настава у природи[4]	7-10 дана годишње		7-10 дана годишње		7-10 дана годишње		7-10 дана годишње	

[4] - настава у природи организује се у складу са посебним правилником

Ред. број	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	ПРВИ РАЗРЕД		ДРУГИ РАЗРЕД		ТРЕЋИ РАЗРЕД		ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		нед.	**год.**	**нед.**	**год.**	**нед.**	**год.**	**нед.**	**год.**
1.	Час одељењског старешине	1	36	1	36	1	36	1	36
2.	Ваннаставне активности[5]	1-2	36-72	1-2	36-72	1-2	36-72	1-2	36-72
3.	Екскурзија	1-3 дана годишње		1-3 дана годишње		1-3 дана годишње		1-3 дана годишње	

[5] - школа реализује ваннаставне активности у области науке, технике, културе, уметности, медија и спорта

3.2. ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА **ЗА ДРУГИ ЦИКЛУС** ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Ред. број	**А. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ**	**ПЕТИ РАЗРЕД**		**ШЕСТИ РАЗРЕД**		**СЕДМИ РАЗРЕД**		**ОСМИ РАЗРЕД**	
		нед.	**год.**	**нед.**	**нед.**	**нед.**	**год.**	**нед.**	**год.**
1.	Српски језик и књижевност/ Мађарски језик	5	180	4	4	4	144	4	136
2.	Српски језик као нематерњи[1]	3	108	3	2	2	108	2	68
3.	Енглески језик	2	72	2	2	2	72	2	68
4.	Ликовна култура	2	72	1	1	1	36	1	34
5.	Музичка култура	2	72	1	1	1	36	1	34
6.	Историја	1	36	2	2	2	72	2	68
7.	Географија	1	36	2	2	2	72	2	68
8.	Физика	-	-	2	2	2	72	2	68
9.	Математика	4	144	4	4	4	144	4	136
10.	Биологија	2	72	2	2	2	72	2	68
11.	Хемија	-	-	-	2	2	72	2	68
12.	Информатика и рачунарство	1	36	1	1	1	36	1	34
13.	Техника и технологија	2	72	2	2	2	72	2	68
14.	Физичко и здравствено васпитање	2	72+54	2	72+54	3	108	3	102
УКУПНО: А		**24-27***	**918-1026***	**25-28***	**954-1062***	**28-31***	**1008-1116***	**28-30***	**952-1020***
Ред. број	**Б. ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ**								
1.	Верска настава/ Грађанско васпитање[2]	1	36	1	1	1	36	1	34
2.	Немачки језик/ Француски језик[3]	2	72	2	2	2	72	2	68
3.	Матерњи језик/говор са елементима националне културе[4]	2	72	2	2	2	72	2	68
УКУПНО: Б		**3-5***	**108-180***	**3-5***	**108-180***	**3-5***	**108-180***	**3-5***	**102-170***
УКУПНО: А + Б		**27-30***	**1026-1134***	**28-31***	**1062-1170***	**31-34***	**1116-1224***	**31-33***	**1054-1122***

[1] за ученике који похађају наставу на мађарском језику

[2] ученик бира један од понуђених предмета и изучава га до краја циклуса са могућношћу да једанпут промени

[3] ученик бира један од понуђених предмета и изучава га до краја циклуса

[4] ученик припадник националне мањине који слуша наставу на српском језику може да изабере овај програм али није у обавези

* за ученике који похађају наставу на мађарском језику

Облици образовно-васпитног рада којима се остварују обавезни предмети, изборни програми и активности

Ред. број	ОБЛИК ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	**ПЕТИ РАЗРЕД**		**ШЕСТИ РАЗРЕД**		**СЕДМИ РАЗРЕД**		**ОСМИ РАЗРЕД**	
		нед.	**год.**	**нед.**	**год.**	**нед.**	**год.**	**нед.**	**год.**
1.	Редовна настава	27–30*	1026–1134*	28–31*	1062–1170*	31-34*	1116-1224*	31-33*	1054-1122*
2.	Слободне наставне активности[5]	1	36	1	36	1	36	1	36
3.	Допунска настава	1	36	1	36	1	36	1	34
4.	Додатна настава	1	36	1	36	1	36	1	34

[5]Ученик обавезно бира једну активност са листе од три слободне наставне активности. Листа слободних наставних активности саставља се на предлог педагошког колегијума и планира се Годишњим планом рада школе.

Ред. број	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	**ПЕТИ РАЗРЕД**		**ШЕСТИ РАЗРЕД**		**СЕДМИ РАЗРЕД**		**ОСМИ РАЗРЕД**	
		нед.	**год.**	**нед.**	**год.**	**нед.**	**год.**	**нед.**	**год.**
1.	Час одељењског старешине	1	36	1	36	1	36	1	34
2.	Ваннаставне активности[6]	1	36	1	36	1	36	1	34
3.	Екскурзија	До 2 дана годишње		До 2 дана годишње		До 2 дана годишње		До 3 дана годишње	

[6] могу бити: друштвене, уметничке, техничке, хуманитарне, културне, као и друге активности

4. ПРОГРАМИ ОБАВЕЗНИХ ПРЕДМЕТА И ИЗБОРНИХ ПРОГРАМА ПО РАЗРЕДИМА СА НАЧИНИМА И ПОСТУПЦИМА ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ

4.1. ПРОГРАМИ ОБАВЕЗНИХ И ИЗБОРНИХ ПРЕДМЕТА

Програми обавезних предмета, изборних програма и активности са предложеним начинима и поступцима за њихово остваривање прописани су у следећим правилницима:

За **први** разред:

Правилник о плану наставе и учења за први циклус основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за први разред основног образовања и васпитања, „Просветни гласник“, број 010/2017, са пратећим изменама и допунама објављеним у „Просветни гласник“ бр: 002/2020, 001/2019, 018/2018, 015/2018 и 012/2018

За **други** разред:

Правилник о програму наставе и учења за други разред основног образовања и васпитања, „Просветни гласник“, број 016/2018, са пратећим изменама и допунама објављеним у „Просветни гласник“ бр: 003/2019 и 005/2021

За **трећи** разред:

Правилник о програму наставе и учења за трећи разред основног образовања и васпитања, „Просветни гласник“, број 005/2019, са пратећим изменама и допунама објављеним у „Просветни гласник“ бр: 001/2020 и 006/2020

За **четврти** разред:

Правилник о програму наставе и учења за четврти разред основног образовања и васпитања „Просветни гласник“, број 011/2019, са пратећим изменама и допунама објављеним у „Просветни гласник“ бр: 006/2020 и 007/2021

За **пети** разред:

Правилник о плану наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања, „Просветни гласник“, број 15/2018-77, 18/2018-1, 3/2019-83, 3/2020-3, 6/2020-94, 17/2021-1

За **шести** разред:

Правилник о плану наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања, „Просветни гласник“, број 15/2018-77, 18/2018-1, 3/2019-83, 3/2020-3, 6/2020-94, 17/2021-1

За **седми** разред:

ПРАВИЛНИК о плану наставе и учења за седми и осми разред основног образовања и васпитања, „Просветни гласник“, број 18/2018;

Правилник о програму наставе и учења за седми разред основног образовања и васпитања: 5/2019-61, 1/2020-60, 6/2020-99, 8/2020-597, 5/2021-4, 17/2021-42

За **осми** разред:

Правилник о плану наставе и учења за седми и осми разред основног образовања и васпитања, „Просветни гласник“, број 18/2018;

Правилник о програму наставе и учења за осми разред основног образовања и васпитања: 11/2019-61, 2/2020-6, 6/2020-118, 5/2021-8, 17/2021-58

4.2. НАЧИНИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Програми наставе и учења су оријентисани на процес и исходе учења **ради развијања функционалних знања**. То значи да је **фокус на исходима, а не на садржајима**, као и на активностима ученика/наставника, а не на реализацији садржаја. У том смислу, **садржаји**, било да су обавезни или препоручени, **су само средство преко кога се достижу исходи**.

Овакав приступ ставља **ученика у центар** - његове развојне и образовне потребе, интереси и интересовања, то јест његов интелектуални, физички, емотивни, социјални, морални и естетски развој; као и његове будуће потребе, као што су: како сачувати здравље, како пронаћи одговарајући посао, како започети сопствени посао, како активно учествовати у друштвеном животу, како сачувати животну средину за себе и будуће генерације, и слично.

Следе препоруке и упутства за планирање, остваривање програма и праћење и вредновање.

4.2.1. ПЛАНИРАЊЕ

Наставни програм оријентисан на исходе наставнику даје већу слободу у креирању и осмишљавању наставе и учења. Улога наставника јесте да дати програм прилагоди, имајући у виду састав одељења и карактеристике ученика. Полазећи од датих исхода и садржаја, наставник најпре креира свој годишњи, тј. глобални план рада, из кога ће касније развијати своје оперативне планове. Исходи дефинисани по областима олакшавају наставнику даљу операционализацију исхода на нивоу конкретних наставних јединица. Од наставника се очекује да за сваку наставну јединицу, у фази планирања и писања припреме за час, дефинише исходе на три нивоа: оне које би сви ученици требало да достигну, оне које би већина ученика требало да достигне и оне које могу само неки ученици да достигну. На овај начин постиже се индиректна веза са стандардима на три нивоа постигнућа ученика. Током планирања треба, такође, имати у виду да се неки исходи остварују брже и лакше, али је за већину исхода потребно више времена, више различитих активности и рад на различитим садржајима. Поред тога што ученике треба да оспособи за коришћење уџбеника, као једног од извора знања, наставник треба ученике да упозна и са начинима и облицима употребе других извора сазнавања.

Планирање наставе ради остваривања **Програма наставе и учења** базира се на примени:

1. Образовних стандарда за крај првог, односно другог циклуса образовања и васпитања
2. Општих и међупредметних компетенција и
3. Образовних предметних исхода за појединачне разреде.

Законски оквир на који се ослањамо у планирању програма наставе и учења налази се у Закону о основама система образовања и васпитања и наведеним правилницима о плану и програму наставе и учења по циклусима и разредима.

Планирање је један од најважнијих сегмената рада наставника јер условљава примену образовних исхода у целокупном процесу учења и подучавања. Оно подразумева три нивоа општости:

- Глобално (годишње) планирање,
- Оперативно (тематско, месечно, по областима) планирање и
- Дневно планирање – припреме за час

Глобално (годишње) планирање врши се на почетку школске године и обухвата:

а) планирање наставе:

- распоређивање наставних тема/области,
- број предвиђених часова по теми

б) планирање додатне, допунске, припремне наставе, секција и осталих облика образовно-васпитног рада.

Глобални план се предаје педагошко-психолошкој служби школе до почетка школске године у електронском облику.

Предлог формулара за годишње планирање наставе:

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА НАСТАВНИКА ЗА ШКОЛСКУ 2022/2023.ГОДИНУ

Школа:

Разред и одељење: Недељни фонд часова:

Наставник: Наставни предмет:

Табела оријентационог распореда градива по областима

Ред. бр.	Предметна област	Месец										Укупно
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	
1.												
2.												
3.												
...												
Укупно												

Пример формулара за годишње планирање наставе предмета Српски језик и књижевност за ПЕТИ разред:

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА НАСТАВНИКА ЗА ШКОЛСКУ 2022/2023.ГОДИНУ

Школа:

Разред и одељење: Недељни фонд часова:

Наставник: Наставни предмет:

Табела оријентационог распореда градива по областима

Ред. бр.	Предметна област	Месец										Укупно
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	
1.	Књижевност	8	8	9	7	4	4	8	8	8	3	**70**
2.	Језик	9	8	8	7	4	4	8	8	8	4	**70**
3.	Језичка култура	3	6	3	6	3	4	5	4	5	6	**40**
Укупно		**20**	**22**	**20**	**20**	**11**	**12**	**21**	**20**	**21**	**13**	**180**

Оперативно планирање обухвата дидактичко-методичку разраду наставних тема на наставне јединице, а ради се за месец или тему. Наставник бира начин оперативног планирања. Оперативни планови се предају у складу са динамиком реализације у електронској форми.

Оперативни план рада може да садржи следеће рубрике:

а) исходе
б) називе наставних јединица
в) наставна средства
г) евалуацију
д) напомене (специфичности које се односе на реализацију конкретних наставних јединица, на пр. ако место реализације одступа од уобичајеног и томе сл.)

Предлог месечног оперативног плана

МЕСЕЦ	**ИСХОДИ** Ученик ће бити у стању да	**НАСТАВНЕ ЈЕДИНИЦЕ**	**НАСТАВНА СРЕДСТВА**	**ЕВАЛУАЦИЈА** (критеријуми)	**НАПОМЕНА**

Пример оперативног плана за предмет СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ, 5. разред, СЕПТЕМБАР месец

Месец	**Исходи** Ученик ће бити у стању да:	Наставне јединице	Наставна средства
СЕПТЕМБАР	**КЊИЖЕВНОСТ** чита с разумевањем и опише свој доживљај различитих врста књиж. дела; чита с разумевањем одабране примере осталих типова текстова; илуструје особине ликова примерима из текста; одреди род и врсту књижевног дела; **ЈЕЗИК** разликује промењиве речи од непромењивих доследно примењује правописну норму у употреби великог слова **ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА** - говори јасно поштујући књижевнојезичку норму.	Пеђа Трајковић: *Кад књиге буду у моди* Иван Цанкар: *Десетица* Милутин Миланковић: *Успомене, доживљаји, сећања* (одломак) Бранислав Нушић: *Хајдуци* Промењиве и непромењиве речи. Именице – значење и врсте (властите, заједничке, збирне, градивне, мисаоне, глаголске). Категорија рода и броја именица. Велико слово код властитих именица. Речца НЕ уз именице. Препричавање. Богаћење речника: синоними и антоними.	рачунар, читанка, уџбеник, табела, цртеж, схема, графикон

Тематско планирање

Тематско планирање саставни је део методологије *КОРАК ПО КОРАК* и присутно је у планирању учитељица/учитеља које у свом раду примењују ову методологију, али је присутно и код дугих наставника/ца. Једном у полугодишту организује се и тематско планирање на нивоу школе, када се око изабране теме увезују садржаји из различитих предмета и у млађем и у старијем узрасту. Тему бира педагошки колегијум.
Тематско планирање може бити једнодневно и вишедневно (недељу дана, две недеље, месец дана). У избору тема полази се од дечијих интересовања, али и од садржаја предмета. У млађим разредима тема се најчешће бира из предмета свет око нас, односно природа и друштво, па се повезују садржаји из осталих предмета. На овај начин се постиже функционално повезивање знања и вештина ученика.

Следе примери тематских планова.

Пример тематског пана 1: недељни план, тема *Време*, други разред

15. недеља: Време

Понедељак , 11.12.2017.

1.час:	Музичка култура	Колико је сати?М.Бркић ; Игра часовника	Уџбеник стр.68.
2.час:	Српски језик	Речи које означавају радњу_глаголска времена	
3.час:	Математика	Час, минут	
4.час	Свет око нас	Час, минут	

Уторак, 12.12.2017.

1.час	Математика:	Час, минут	
2.час:	Српски језик:	Трошење времена – разумевање прочитаног	
3.час:	Физичко васпитање	Елементарне игре са певањем	
4.час:	Грађанско васпитање	Како се ко осећа	

Среда,13.12. 2017.

1.час:	Математика:	Час, минут	
2.час:	Српски језик	Речи које означавају радњу_глаголска времена	
3.час:	Ликовна култура	Часовник	
4.час:	Ликовна култура	Часовник	
5.час:	Чувари природе	Пратим како се природа мења	

Четвртак, 14.12.2017.

1.час:	Математика:	Мерење времена	
2.час:	Српски језик	Пронађи грешке	
3.час:	Физичко васпитање	Елементарне игре оријентације у простору	
5.час:	Свет око нас	Мерење времена и Коришћење часовника	

Петак, 15.12.2017.

1.час:	Српски језик	Басна – мерење времена	
2.час:	Математика:	Мерење времена	
3.час:	Физичко васпит	Гађање лоптицама у хоризонталне циљеве	

Пример тематског плана 1: вишенедељна тема *Кретање и време*, други разред

СРПСКИ ЈЕЗИК (20)
1. „Мачак отишао у хајдуке", Бранко Ћопић
2. „Мачак отишао у хајдуке", Бранко Ћопић
3. Умањено и увећано значење речи
4. *Старо лијино лукавство*, народна прича
5. Диктат
6. Речи супротног значења
7. Новембарске чаролије – стилске вежбе
8. Прочитали смо у дечјој штампи
9. *Марко Краљевић и орао*, народна песма
10. *Марко Краљевић и орао*, народна песма
11. Текст о Новом Саду
12. Народне умотворине - питалице, бројалице, брзалице, изреке
13. Народне умотворине - Пословице , загонетке и шаљиве народне приче
14. Народне умотворине - Шаљиве народне песме
15. Провера лектире
16. Речи које означавају радњу
17. Трошење времена – разумевање прочитаног
18. Глаголска времена
19. Пронађи грешке
20. Басна – мерење времена

СВЕТ ОКО НАС (8)
1. Шта је кретање
2. Шта утиче на брзину кретња
3. Кретање - да поновимо
4. Годишња доба
5. Седмица, месец, година
6. Мерење времена – календар
7. Мерење времена – часовник
8. Мерење времена и Коришћење часовника

КРЕТАЊЕ И ВРЕМЕ
20.11. – 15.12.2017.

МАТЕМАТИКА (20)
1. Провера знања
2. Веза сабирања и одузимања
3. Израчунавање непознатог сабирка
4. Израчунавање непознатог сабирка
5. Израчунавање непознатог умањеника
6. Израчунавање непознатог умањеника
7. Израчунавање непознатог умањиоца
8. Израчунавање непознатог броја
9. Израчунавање непознатог броја
10. Израчунавање непознатог броја
11. Провера знања – једначине са сабирањем и одузимањем
12. Година, месец, седмица,
13. Дан и доба дана
14. Календар
15. Година, месец, седмица, дан, календар – утврђивање
16. Час, минут
17. Час, минут
18. Час, минут
19. Мерење времена
20. Мерење времена

ЛИКОВНА КУЛТУРА (8)
1. Слика од лишћа
2. Новембарске чаролије – сликање
3. Календар – групни рад
4. Часовник

МУЗИЧКА КУЛТУРА(4)
1. Кад ђак зна шта хоће Музика: Миња Субота Текст: Добрица Ерић
2. Дуње ранке, народна песма из Срема
3. Снег засипа, Станко Корунoвић
4. Колико је сати?М.Бркић ; Игра часовника

ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ (12)
1. Штафетне игре за развој брзине
2. Прескакање кратке вијаче
3. Прескакање кратке вијаче у кретању напред и назад
4. Елементарне игре са бацањем и хватањем
5. Теренске елементарне игре
6. Бацање лоптица у вертикалне и хоризонталне циљеве
7. Дечји плесни двокорак
8. Манипулација телом у упору чучећем и упору лежећем
9. Гађање лоптицама у хоризонталне циљеве
10. Елементарне игре са певањем
11. Елементарне игре оријентације у простору
12. Гађање лоптицама у хоризонталне циљеве

ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ (4)
1. Како кажем хвала
2. Речник осећања
3. Стрип о мени (од рођења до сада – 7 слика)
4. Како се ко осећа

ЧУВАРИ ПРИРОДЕ(4)
1. Бринем о животињама из своје околине
2. Активност: Посматрам дрво у својој околини
3. Активност: *Зимовник*
4. Мерење времена–часовник

Дневно планирање - припрема за час

Припремање наставе је обавеза сваког наставника и по решењу о раду наставник има за припрему 10 часова седмично. Припрема за час подразумева израду писане припреме која представља дидактичко-методичко структуирање часа. Наставници се редовно припремају за наставу водећи рачуна о избору садржаја, метода, облика и средстава за рад. Припремање за час треба да буде засновано на уважавању различитости код ученика у погледу њиховог знања, искуства и способности, укључујући и ученике којима је потребна додатна подршка. За припремање наставници користе стручну литературу, интернет и друге изворе.

Припрема за час треба да садржи дефинисање циља часа; конкретизацију исхода у односу на циљ часа; планирање активности ученика и наставника у односу на исходе; осмишљавање начина провере остварености исхода**;** избор наставних стратегија, метода и поступака учења и подучавања (водећи рачуна о предзнању, тј. искуству ученика, које ће ученицима омогућити да савладају знања и вештине предвиђене дефинисаним исходима)

Предлог 1.

Наставна област:	
Наставна јединица:	
Циљ наставне јединице	
Очекивани исходи	
Планиране активности ученика	
Планиране активности наставника	
Провера остварености исхода	

Пример припреме за час српског језика – 5. разред

Наставна област:	Књижевност
Наставна јединица:	Душан Васиљев: „Домовина“
Циљ наставне јединице	Обрада и анализа родољубиве лирске песме
Очекивани исходи	Ученик ће бити у стању да: опише свој доживљај дела; одреди род књижевног дела и књижевну врсту; анализира елементе лирске песме: строфа; увиђа визуелне и звучне песничке слике; одреди стилске фигуре и разуме њихову улогу у књижевноуметничком тексту;
Планиране активности ученика	прати упутства наставника; износи свој доживљај домовине и пореди са доживљајем лирског субјекта; уочава песничке слике и проширује их новим детаљима; одреди број строфа при анализи композиције песме; уочава ономатопеју као нову стилску фигуру; износи закључке о одликама родољубиве песме.
Планиране активности наставника	задаје истраживачке задатке; чита текст (или користи звучну читанку); води дискусију; истиче нове појмове – катрен и ономатопеју; прати и вреднује рад и понашање ученика.
Провера остварености исхода	
Формулисани утисци о делу; прецизно одређени књижевни род, књижевна врста, врста строфе; уочене песничке слике; уочене одлике нове стилске фигуре.	

Предлог 2.

ПРЕДМЕТ	**РАЗРЕД**
ЦИЉ ЧАСА (знања/вештине које ученик треба са стекне)	**Исходи:**
ПРОЦЕС (кораци, активности)	**ПОТРЕБНА ПРИЛАГОЂАВАЊА** (у складу са *Планом* или *ИОПом*)
ОЦЕЊИВАЊЕ (начин провере остварености циљева)	**ПОТРЕБНА ПРИЛАГОЂАВАЊА** (у складу са *Планом* или *ИОПом*)

Пример дневне припреме за час у складу са предлогом 2:

ПРЕДМЕТИ И ТЕМА: Ваздух (пролеће) **Математика:** Задаци са две операције **Српски језик:** Врабац и ласте, Лав Толстој; **Свет око нас:** Како препознајемо ваздух **Физичкп васпитање:** Елементарна игра“Између две ватре“	**РАЗРЕД** 2.
ЦИЉЕВИ ЧАСА (знања/вештине које ученик треба са стекне) • Тематско повезивање наставних садржаја; • Развијање сарадничких односа и вештина вршњачке подршке међу ученицима • Математика: Увежбавање задатака са две операције уз текстове у којима су дати стварни подаци из живота ласте и врапца • Српски језик: Изношење ставова у односу на уметнички текст, критички осврт на понашање ликова, доношење закључка у односу на законе природе • Свет око нас: проширивање знања о важности ваздуха за живи свет; усвајање знања о ветру и начину његовог искоришћавања. • Физичко васпитање: Даље подстицање дечије кретне способности и развијање тимског духа	**Исходи:** На крају дана ученици ће бити у стању да: - користе оба писма; - образлажу ставове о књижевном тексту износећи аргументе; - самостално решавају задатке са две рачунске операције; - самостално износе закључке о особинама ваздуха користећи материјал из окружења; - сарађују у тиму уважавајући једни друге; - поштују правила у игри.
ПРОЦЕС (кораци, активности)	**ПОТРЕБНА ПРИЛАГОЂАВАЊА** (у складу са *Планом* или *ИОПом*)
➢ Почетно окупљање: дете дана, вест дана, (10 мин) ➢ Разговор о јучерашњој теми, читање домаћег задатка (2-3 ученика); **Српски језик: (60 мин)** ➢ Распоред по групама од јуче (остају цео дан у тим групама) Е: испремештане реченице Р: Рад у станицама: (у свакој станици остају 5 мин) У свакој станици наведите што више аргумената за дату тврдњу 1. ОПРАВДАЈТЕ ПОСТУПАК ЛАСТЕ Ласта је добро поступила зато што... 2. ОСУДИТЕ ПОСТУПАК ЛАСТЕ Ласта није добро поступила зато што... 3. ОСУДИТЕ ПОСТУПАК ВРАПЦА Врабац није добро поступио зато што... 4. ОПРАВДАЈТЕ ПОСТУПАК ВРАПЦА Врабац је добро поступио зато што... 5. УПОРЕДИТЕ СА ПОСТУПКОМ ЉУДИ Људи би овај проблем решили тако што... 6. ИЗРЕЦИТЕ ШТО ВИШЕ ПО(Р)УКА ОВЕ ПРИЧЕ Р: **Р: 15'** ➢ Анализа урађених задатака ➢ Читање текста „Да ли је баш тако у стварности“ – Текст је преузет са сајта Специјалног резервата природе „Горње Подунавље“. Овај текст је важан како би схватили шта је „борба за опстанак“ (важан је да се демистификује поступак ласта) Ако не стигнемо да урадимо листић, остаје за домаћи. ➢ Рефлексија на цео процес **Математика: (30 мин)** Израда задатака са листића (задаци са две операције уз текстове у којима су дати стварни подаци из живота ласте и врапца)	- укључивање у активности - помоћ при изради задатака и укључивање вршњачке подршке - Резервни листић за препричавање текста - давање додатних инструкција и помоћ при изради задатака са листића (индивидуално)

<table>
<tr><td>- Индивидуална израда задатака
- Упоређивање резултата у оквиру групе
- Кратка анализа

Физичко васпитање: (45 мин)
Игра: „Између две ватре“

Свет око нас (45 мин)
Групни рад: огледи – ваздух је свуда око нас
➢ Свака група изводи један оглед и изводи закључак – 20 мин
➢ Приказивање огледа и изношење закључака - 25 ми
Сви закључци се пишу на табли, а ученици их преписују у свеске.

➢ Домаћи рад: илустровати све закључке</td><td colspan="2">- укључивање вршњачке подршке, укључивање у све групне активности</td></tr>
<tr><td>ОЦЕЊИВАЊЕ (начин провере остварености циљева)</td><td colspan="2">ПОТРЕБНА ПРИЛАГОЂАВАЊА (у складу са Планом или ИОПом)</td></tr>
<tr><td>- Анализа продуката након сваког корака</td><td>- укљученост у рад групе
- урађена већина предвиђених задатака из свих предмета</td><td></td></tr>
</table>

Наведени примери припрема нису обавезујући него су дати као оријентациони предлози. Наставник бира облик писане припреме који сматра најбољим за свој рад.

Код планирања наставе усмерене на исходе важно је како формулисати исходе. Наставник формулише исходе за дату наставну јединицу у складу са својим очекивањима. Исходи треба да испуњавају следеће карактеристике, односно, да буду:

- усклађени са развојним особинама и искуством ученика
- проверљиви (не нужно мерљиви)
- позитивно формулисани
- комплексни и дељиви (могу да се развију у низ ситнијих исхода)
- остварив (достижни)
- специфични (у смислу ко, шта, кад, где и како делује)
- конкретни (у смислу да омогуће одговарајућу организацију наставе и проверу постигнућа)
- прецизни и јасно формулисани (спречавање различитих тумачења)

Исходи се формулишу на следећи начин:

- Уводна фраза - *По завршетку разреда ученик ће бити у стању да ...*
- Радња (активност) - ...*пронађе*...
- Објекат (шта) - ...*информације*...
- Услов - ... *експлицитно изнете у тексту*.

За формулисање исхода можете се служити листом **Таксо-глагола** која је дата **у прилогу бр. 1**.

4.2.2. ОСТВАРИВАЊЕ

У остваривању програма примењиваће се следећи **ПРИСТУП УЧЕЊУ И ПОДУЧАВАЊУ -**

Стварање подстицајног окружења да сваки ученик оствари своје потенцијале и то кроз:
- **разноврсне методе –** истраживачке, пројектне, партиципативне, кооперативне;
- ослањање на снаге ученика, **развој самопоштовања** и компетентности;
- успостављање веза између животног **искуства ученика** и учења и примене наученог у свакодневном животу;
- уважавање **индивидуалних карактеристика** ученика;
- неговање и подстицање **критичког мишљења, креативности и иницијативе;**
- постављање очекивања у **зони наредног развоја;**
- формирање **система вредности** као темеља позитивних односа са другима.

Да би се уважили наведени принципи у школи ће се, између осталог, примењивати и:

КОРАК ПО КОРАК - методологија која се примењује у првом циклусу образовања и васпитања и која подразумева процес наставе и учења у чијем центру је дете и који уважава индивидуалне разлике у дечјем расту и развоју. Методологија *КОРАК ПО КОРАК* подразумева да код деце развијамо*:*

- како да прихватају и брже се прилагођавају променама;
- самосталност, иницијативност и независност у решавању проблема и предузимању акција;
- способност одлучивања и прављења избора;
- критичко мишљење и расуђивање, способност промишљања, образлагања и аргументовања сваког свог става или поступка;
- повезивање наученога са стварним животним ситуацијама, што за последицу има трајност знања и његову примену у новим ситуацијама;
- самопоуздање и способност самоевалуације, толеранцију за неуспех и способност учења из грешака;
- креативно и домишљато изражавање, вештину конструктивне комуникације;
- вештину сарадње са групом вршњака и заједничко изналажење решења;
- способност уочавања и формулисања питања (препознавања проблема) о свету, природи и људској заједници;
- вештине како учити и спремност за доживотно учење (Развијање компетенција за целоживотно учење);
- ефикасно учествовање у друштву и бригу за окружење;
- радозналост и задивљеност природом и развијање потребе чувања свих облика живота у природи (еколошка свест);
- интеркултурално разумевање;
- предузетништво;
- вештине информатичке и комуникацијске технологије.

Овоме доприноси специфична организација рада у *Корак по корак* учионици која подразумева:

- ПРОСТОРНА ОРГАНИЗАЦИЈА: простор опремљен намештајем помоћу којег може да се реализује рад по центрима (или станицама); зидови су у функцији учења - велики број паноа који служе за излагање ученичких радова и обједињавање теме;
- ВРЕМЕНСКА ОРГАНИЗАЦИЈА И РУТИНЕ: не постоји часовни систем већ смена активности у оквиру наставног дана; дан почиње тзв. "почетним окупљањем" где се договара о свим активностима које ће се тога дана реализовати. У оквиру окупљања се обезбеђује боље међусобно упознавање кроз активност: "ДЕТЕ ДАНА" и „ВЕСТ ДАНА" када се деле задужења, размењују идеје, постављају питања... Затим се прелази у „центре активности" или на „рад по станицама" (разлика је у временском трајању активности) како би се омогућио избор деци, подстакла лична одговорност за изабрано, омогућила разна искуства са различитим материјалима и у различитим областима. По завршетку свих активности одвија се "завршно окупљање" где се излажу продукти целодневног рада, сумирају се и евалуирају резултати, износе утисци, постављају питања и износе закључци. Потребно је омогућити ФЛЕКСИБИЛНО ВРЕМЕ за активности како би се омогућило сваком детету да наставне садржаје усвоји својим темпом и прати природни ток и темпо активности у одељењу.

- У току дана се користе РАЗНОВРСНИ ОБЛИЦИ РАДА како би деца била у ситуацији да стичу разна социјална искуства: рад у пару, малим групама, са целим одељењем, индивидуални, са одраслом особом...као и РАЗНОВРСНЕ МЕТОДЕ РАДА (истраживање, експериментисање, промишљање око проблема, интердисциплинарно повезивање садржаја кроз самостални рад ученика...) како би се омогућило активно учешће деце у конструкцији знања и како би се испоштовали различити капацитети, способности, предзнања и стилови учења.
- Важна је и ФЛЕКСИБИЛНОСТ у планирању и реализацији како би се омогућило да животна збивања буду пропраћена активностима у одељењу као и ИНДИВИДУАЛИЗАЦИЈА како би се омогућило прилагођавање наставног процеса различитим дечјим темпераментима, карактеристикама личности, животним ситуацијама.

Активна и интерактивна настава - наставници у свом раду треба да користе разноврсне методе, технике и облике рада: истраживачке, пројектне, партиципативне, кооперативне ... Добар репертоар наведених метода може се наћи у програму стручног усавршавања наставника *Читањем и писањем до критичког мишљења*, који је похађао већи део колектива. Препоручује се наставницима да у својим плановима стручног усавршавања наводе обуке које им помажу да развију компетенције К2 - компетенције за поучавање и учење.

Корелација међу предметима - подразумева заједничко планирање наставника, нарочито у оквиру стручних већа за области предмета. Повезивањем садржаја међу предметима и њиховим увремењавањем подстиче се остваривање исхода учења и развој кључних и међупредметних компетенција. Корелација међу предметима остварује се, између осталог, и у оквиру тематског планирања и пројектне наставе.

Тематско планирање на нивоу школе - два пута годишње на свим узрастима организује се тематско планирање којим се садржаји из више предмета повезују у једну целину, реализују на часовима редовне наставе и презентују један дан на нивоу целе школе. Тему бира педагошки колегијум у зависности од актуелних збивања и интересовања ученика. Неке од тема које су до сада реализоване у школи су: *Грбавица, Никола Тесла, Бачка, Интеркултуралност, Животне вредности*.

Пројектна настава - од школске 2018/2019. године саставни је део програма наставе и учења и представља један од начина реализације образовно-васпитног рада којим се развијају опште међупредметне компетенције уз употребу информационо комуникационих технологија. Усмерена је на достизање исхода који се првенствено односе на логичко и критичко мишљење као и припрему ученика за лако сналажење у свету технике, технологије и рачунарства, како у свакодневном животу тако и у процесу учења. У складу је са општим исходима образовања и васпитања и у функцији је когнитивног, афективног и социјалног развоја ученика.

Пројектна настава је п**роблемски** и **истраживачки** усмерена настава, поткрепљена ученичким истраживачким радовима. То је модел наставе организован око **пројекта**. **Резултат** пројекта је **продукт** који има јасну **употребну и/или васпитну вредност**.

Ослонци планирања и организације пројектне наставе су: уважавање узраста ученика и њихових интересовања; коришћење ваншколских знања, вештина и искустава ученика; укључивање свих ученика уз поштовање њихових различитости; повезивање садржаја свих наставних предмета и употреба савремених информационо-комуникационих технологија. Зато овај облик рада омогућава да наставни предмети буду смислено међусобно повезани као и доведени у везу са свакодневним животом ученика. На тај начин се обезбеђује разумевање сврхе онога што се учи, функционално повезивање знања, вештина и искустава и мотивација ученика.

Сви наставници ће планирати реализацију пројектне наставе у скалду са препорукама за реализацију програма наставе и учења, тако да у току полугодишта остваре најмање један пројекат. Пројектном наставом се може остваривати и тематско планирање на нивоу школе.

Теме за пројекат наставници бирају заједно са ученицима и оне треба да одражавају ученичка интересовања из те области/предмета. Теме могу бити из различитих области - заштита животне средине, заштита здравља, водич кроз град, породични празници и обичаји, саобраћај у нашем месту, спортске и културне

манифестације, израда интервјуа или чланака о занимљивости из света спорта, уметности, науке, израда правила понашања у спортској сали, одељењу, школи, безбеднији рад на интернету, припрема представе итд.

Примери неких тема пројеката:

- Израђујемо постер са правилима понашања у одељењу и школи
- Шта све могу читањем/куда ме све може одвести читање?
- Колико је масти скривено у твојим омиљеним грицкалицама?
- Дечји водич кроз моје место (у папирној или дигиталној форми)
- Водич кроз четири годишња доба у мом месту
- Ускршњи обичаји моје баке/у мом месту
- Чувари природе – ко то може бити и како?
- Истине и заблуде о ...

Фазе пројектне наставе:
- планирање (тема, циљ, исходи, активности...)
- реализација пројектних активности
- презентовање, промовисање пројекта
- евалуација и рефлексија о пројекту

Формулар који може помоћи код **планирања пројектне наставе** (садржи све важне сегменте на које треба обратити пажњу у планирању и реализацији пројектне наставе)

Назив пројекта (тема)	
Циљ пројекта	
Операционализовани исходи који се остварују реализацијом пројекта (и наставни предмет/и из који је/су преузети)	
Наставне јединице на које се пројекат односи	
Продукти пројекта	
Улога ИКТ у пројекту	
Дужина трајања пројекта	
Активности ученика током пројекта	
Активности учитеља/наставника током пројекта	
Начин презентације пројекта	
Начин укључивања окружења у пројекат	
Улога родитеља у пројекту	
Потребни ресурси (материјални, људски)	
Пројектне активности по данима/недељама (кратак опис)	
Планирани начини вредновања пројекта	

Прилагођавање образовним потребама ученика

За ученике којима је услед социјалне ускраћености, сметњи у развоју, инвалидитета, тешкоћа у учењу, ризика од раног напуштања школовања и других разлога потребна додатна подршка у школи се планирају следећи видови подршке:

- мере индивидуализације
- индивидуални образовни план прилагођен програм (ИОП1)
- индивидуални образовни план измењен програм (ИОП2)

За ученике који постижу резултате који превазилазе очекивани ниво образовних постигнућа, обезбеђују се следећи видови подршке:

- мере индивидуализације
- индивидуални образовни план обогаћен програм (ИОП3)

Без обзира на то о којим околностима је реч, потреба за подршком код све ове деце може да буде трајна или привремена, може да се јави на почетку образовања или касније и може да се тиче различитих области (учење, социјалне и комуникацијске вештине, самосталност и брига о себи). Суштина сваке подршке је да она треба да буде осмишљена тако да подстакне повећање **самопоуздања** детета, да омогући његову потпуну **укљученост** у вршњачку групу и да обезбеди **развој и учење**.

Индивидуални образовни планови остварују се у складу са Правилником о ближим упутствима за утврђивање права на индивидуални образовни план, његову примену и вредновање („*Службени гласник РС*”, број 76/10) и саставни део су школског програма (чине прилог школском програму).

Учешћем у пројекту Министарства просвете, науке и технолошког развоја «Подршка развоју људског капитала и истраживању – развој општег образовања и људског капитала («Развионица») школа се определила за унапређивање дела школског програма који се тиче подршке надареним ученицима. И у наредном периоду наставиће се са побољшавањем квалитета подршке ученицима који у неком домену, повремено или континуирано, постижу или би могла да постигну резултате који су изнад нивоа општих и посебних стандарда постигнућа. У ту сврху потребно је даље оснаживање наставника за пружање подршке напреднијим ученицима у редовној настави. Оснаживање наставника реализоваће се кроз стручно усавршавање, како ван, тако и унутар установе – размена искуства, предавања и радионице, угледни часови. Потом предстоји примена у пракси – идентификовање напреднијих ученика, планирање и реализација подршке. Подршка треба да се реализује **првенствено у оквиру редовне наставе** путем диференцијације и индивидуализације наставног процеса, као и планирањем, израдом и реализацијим индивидуалних образовних планова обогаћених програма (ИОП3). Поред редовне наставе, подршку напреднијим ученицима и даље пружати кроз додатну наставу, припремом и учешћем на такмичењима и разноврсном понудом ваннаставних активности (секције, спортске и уметничке активности).

Настава код куће

Школа пружа подшку и ученицима чији родитељи су се определили за наставу код куће, ученицима који су на дужем болничком лечењу, као и ученицима који због спортских тренинга и учешћа на републичким и међународним спортским такмичењима често изостају са наставе.

Подршка овим ученицима огледа се у прављењу плана подршке који садржи програм учења и очекиване исходе, списак уџбеника и других извора које ученик може да користи у учењу, време и начин провере знања и термине консултација са наставницима.

Настава на даљину

Настава на даљину јесте посебан облик образовно-васпитног рада којим ученици стичу основно образовање и васпитање на начин који обезбеђује остваривање прописаних циљева, исхода и стандарда постигнућа, тако што један део прописаног плана и програма наставе и учења усвајају путем наставе коју установа основног образовања и васпитања организује користећи савремене информационо-комуникационе технологије за

учење, и то у ситуацијама у којима ученик није у могућности да похађа редовну наставу, непосредно у простору школе.

Школа у случају непосредне ратне опасности, ратног стања, ванредног стања или других ванредних ситуација и околности, може да организује образовно-васпитни рад путем наставе на даљину и за све ученике школе у складу са посебним програмом и ресурсима школе.

Учење на даљину може бити саставни део редовног образовно-васпитног рада, као допуна непосредном раду са ученицима.

У свим ситуацијама када се користи учење на даљину школа се опредеила за Гугл учионицу (Google for Education) као јединствену платформу за учење.
Настава на даљину остварује се у скалду са Правилником о ближим условима за остваривање и начин осигурања квалитета и вредновање наставе на даљину у основној школи ("Сл. гласник РС", бр. 109/2020).

4.2.3. ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ

Праћење и вредновање односи се на:

- праћење и вредновање процеса учења
- праћење и вредновање постигнућа учења
- праћење и вредновање сопственог рада

Праћење и вредновање процеса наставе и учења је део планирања наставе и учења и прожима све активности у остваривању наставе.

У праћењу и вредновању процеса наставе и учења ослањамо се на Стандарде квалитета рада установе (Правилник о стандардима рада установа, "Сл.гласник РС", бр. 14/2018) и протокол за посматрање школског часа, који не служи само стручним сарадницима за праћење часа, него и наставницима приликом припремања наставе.

Протокол за посматрање школског часа дат је у прилогу бр. 2.

Праћење и вредновање постигнућа ученика је подршка напредовању ученика и један од фактора мотивације ученика за учење и образовање уопште.

Праћење напредовања и оцењивање постигнућа ученика је формативно и сумативно и реализује се у складу са Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању. Потребно је да наставник континуирано и на примерен начин указује ученику на квалитет његовог постигнућа тако што ће повратна информација бити прилагођена, довољно јасна и информативна како би имала улогу подстицајне повратне информације. Повратна информација треба да буде увремењена, дата током или непосредно након обављања неке активности; треба да буде конкретна, да се односи на активности и продукте ученика, а не на његову личност и да буде позитивно интонирана, односно да прво садржи оне елементе који су за похвалу, а тек потом оне које би ученик требало да развија и унапређује.
Праћење и вредновање започиње иницијалном проценом нивоа на коме се ученик налази и у односу на који ће се процењивати његов даљи ток напредовања. Свака активност је добра прилика за процену напредовања и давање повратне информације, а ученике треба оспособљавати и охрабривати да процењују сопствени напредак у остваривању исхода предмета, као и напредак других ученика.

Исходи помажу у праћењу и вредновању напредовања ученика тако што наставнику омогућавају:

- да прецизно формулише активности ученика током процеса учења,
- да прецизно формулише своје активности током процеса подучавања,
- да ефикасно **прати** процес учења и подучавања,
- да објективније **вреднује** постигнућа ученика,
- да помери усмереност са реализације садржаја на промишљање сопствене праксе **која доприноси остваривању исхода**.

Исходи и ученику дају јасну слику шта се од њега очекује и омогућавају му да **прати** сопствени напредак у учењу.

Наставници треба да прате и оцењују и процес и продукте учења, што значи да се не вреднују само резултати учења, него и сам процес и напредовање, начин на који ученик долази до резултата, сарадњу, иницијативу, креативност, упорност, ангажовање...

„О ОЦЕЊИВАЊУ БИ ТРЕБАЛО МИСЛИТИ КАО О НЕЧЕМУ ШТО СЕ РАДИ **СА УЧЕНИЦИМА**,
А НЕ КАО О НЕЧЕМУ ШТО РАДИТЕ УЧЕНИЦИМА.” (**Ј. Е. Ормод)**

Оцењивати са ученицима значи:

- Имати јасне и видљиве критеријуме оцењивања
- Обезбедити да ученици критеријуме разумеју
- Пружити ученицима могућност самопроцене
- Образложити оцену коју је ученик добио

- Не кажњавати оцењивањем

Праћење и вредновање сопственог рад је одлика рефлексивног практичара. Рефлексивни практичар промишља ПРЕ, ТОКОМ И НАКОН часа. **Могућа питања за промишљање:**

- Да ли сам мотивисао(ла) ученике за учење?
- Да ли су сви ученици били активни или само поједини?
- Које тешкоће су се појавиле?
- Како сам их решавао(ла)?
- Да ли сам довољно флексибилан(на)?
- Шта сам могао(ла) другачије да урадим?
- Да ли сам остварио(ла) постављене циљеве?
- Да ли се на часу десило учење?
- Да ли су ученици остварили дефинисане исходе?
- Шта и како даље?

У праћењу и вредновању сопственог рада ослањамо се на Стандарде компетенција за професију наставника и њиховог професионалног развоја. Наставници треба да континуирано процењују своје професионалне компетенције (један од начина је помоћу упитника који се може наћи на сајту Завода за унапређивање образовања и васпитања) а онда у складу са тим да планирају своје стручно усавршавање.

Наставници воде портфолио о свом професионалном развоју.

5. ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ И ДОДАТНЕ НАСТАВЕ

Наставник је дужан да на почетку школске године достави број часова допунске и додатне наставе у оквиру глобалног плана. Допунска и додатна настава прате програм предмета, као потребе и интересовања ученика те се зато планирају само глобално. Током школске године наставник води евиденцију о одржаним часовима допунске и додатне наставе и присутним ученицима. На крају школске године, наставник сачињава кратак извештај о допунској и додатној настави који садржи следеће елементе: број одржаних часова допунске и додатне наставе, списка обрађених тема и број ученика који су били обухваћени наведеним облицима рада.

5.1. ДОПУНСКА НАСТАВА

Допунска настава се организује за ученике који, из објективних разлога, у редовној настави не постижу постављене исходе учења. Обавезна за ученике које на то упуте учитељи, предметни наставници или одељењско веће. Зависно од утврђених недостатака у знањима и умењима ученика, као и узрока заостајања, наставник формира одговарајуће групе с којима организује допунски рад. На основу претходног испитивања тешкоћа и узрока, за сваку групу се ствара посебан, одговарајући план рада, чијим ће се савладавањем отклонити испољени недостаци у знању, умењу и вештини ученика. Допунски рад претпоставља и специфичне облике у савладавању одређених програмских садржаја (индивидуализација наставе, предавањима с другачијим, очигледнијим примерима, посебни групни и индивидуални задаци и др.). Нарочито треба водити рачуна о одмерености захтева, као и о стимулисању ученика за показане резултате (похвале, награде, позитивна оцена).

Допунски рад организује се током целе школске године, односно одмах чим се уоче тешкоће појединих ученика у усвајању програмских садржаја. Недељни фонд од једног часа реализује се у складу са школским календаром и распоредом часова (и током зимског распуста). Чим савлада одређену тешкоћу или отклони недостатак, ученик престаје с допунским радом ван редовне наставе. Током даље редовне наставе треба и даље пратити напредовање и диференцирањем редовне наставе омогућити ученицима да градиво усвоје на редовним часовима.

5.2. ДОДАТНА НАСТАВА

Додатна настава организује се за ученике од III до VIII разреда који имају изнадпросечне способности и/или посебна интересовања за наставу појединих предмета, односно за продубљивање и проширивање знања из свих или само појединих програмско-тематских подручја редовне наставе. Додатни рад се организује по правилу један час недељно током целе наставне године, али се интересовања ученика подстичу и другим формама рада (појачаном индивидуализацијом рада у редовној настави, давањем посебних задатака, ангажовањем у одговарајућим слободним активностима и др.). За реализацију додатне наставе задужени су предметни наставници и учитељи IV разреда.

Циљ додатне наставе је да својим специфичним програмом обухвати оне ученике који постижу оптималне резултате у настави и који испољавају висок степен интересовања и способности за поједини предмет. Путем праћења и вредновања постигнућа ученика у појединим областима, програмом се утврђују садржаји додатне наставе. Истовремено циљ овог облика образовно-васпитног рада није само једноставно проширивање обима наставног садржаја већ њихово продубљивање у ширем смислу (уочавање каузалних веза и односа међу појмовима, проналажење нових, другачијих креативних решења ради активирања сазнајних потенцијала ученика).

Реализујући програм додатног рада, наставник за сваку од одабраних тема проналази и примењује најпогодније облике и методе рада, пре свега оне које у највећој могућој мери активирају све потенцијале ученика, а нарочито оне који омогућавају развој креативности ученика. Током додатног рада наставник се поставља као ментор који стручно помаже рад појединца или групе: упућује и усмерава, помаже да се дође до правих решења, закључака и генерализација. У додатном раду са ученицима наставник прати и евидентира њихов развој и напредовање, усавршава утврђене програме, открива нове могућности

индивидуализације рада, те врши уопштавање и примену стечених знања, умења и вештина у различитим ситуацијама.
Ученици се самостално опредељују за додатни рад. Ученик остаје укључен у додатни рад онолико времена (година) колико жели.

Специфичност додатног образовно-васпитног рада је и у диференцирању и индивидуализацији наставног процеса, а у складу са разноврсним могућностима, потребама и интересовањима ученика.

6. ПРОГРАМ КУЛТУРНИХ АКТИВНОСТИ ШКОЛЕ

Свечаности које се традиционално одржавају у Школи:

- Приредба поводом пријема првака
- Пријем првака у Дечји савез
- Сунчана јесен живота – приредба посвећена бакама и декама
- Свечаност поводом школске славе Свети Сава
- Дан демократске културе
- Прослава Дана школе
- Свечана подела сведочанстава ученицима осмог разреда у дворцу *Ађшег*

Наведене школске свечаности имају за циљ да што пригодније обележе значајне датуме и догађаје, промовишу рад Школе, укључе што већи број ученика који су склони уметности (певање, свирање, цртање, плес, сценски покрет...) и тиме подстакну њихово јавно наступање.

Задаци ових активности су културолошки, интеркултурални, едукативни, етички и естетски, као и подстицање сарадње са родитељима, бакама и декама, са локалном заједницом, културно-уметничким друштвима, другим основним школама и бројним институцијама, значајним појединцима у граду и шире.

Друге културне активности у школи и ван ње

- Учешће на Беби Егзиту
- Учешће на Змајевим дечјим играма
- Школски вашари
- Посете позориштима, музејима, биоскопима, сајмовима, огранцима градских библиотека, промоцијама, манифестацијама у организацији Града и институција, као и угошћавање глумачких трупа, музичара, песника у нашој школи.

Специфичности свечаности и културних активности у организацији наше школе тичу се углавном нетипичног приступа организацији и реализацији активности, места и времена њиховог одржавања. На пример костимиране учитељице, приредба радионичарског типа у интеракцији са публиком, подела сведочанстава у дворцу, пресељавање учионице на Тврђаву током представљања на Беби егзиту, концерти у ходнику школе уместо у фискултурној сали...

7. ПРОГРАМ ШКОЛСКОГ СПОРТА И СПОРТСКИХ АКТИВНОСТИ

Циљ програма је развој и практиковање здравог начина живота, развоја свести о важности сопственог здравља и безбедности, о потреби неговања и развоја физичких способности, као и превенције насиља, наркоманије, малолетничке делинквенције.

Школа у оквиру школског програма, реализује и програм школског спорта, којим су обухваћени сви ученици и који се, заједно са јединицом локалне самоуправе, организује најмање једном у току полугодишта. Недеља школског спорта обухвата такмичења свих ученика у спортским дисциплинама прилагођеним узрасту и могућностима ученика.

Годишњим планом рада детаљније се прецизирају време реализације и садржај поменутих активности.

8. ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА, ЗАНЕМАРИВАЊА И ПРОГРАМ ПРЕВЕНЦИЈЕ ДРУГИХ ОБЛИКА РИЗИЧНОГ ПОНАШАЊА

8.1. ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ОД НАСИЉА. ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА

Циљеви програма:

- стварање и неговање позитивне и прихватајуће климе у школи,
- неговање толеранције и уважавања различитости;
- дефинисање поступака и процедура и реаговања у ситуацијама насиља;
- информисање свих укључених у рад школе о процедурама и поступцима;
- успостављање система ефикасне заштите.

Програм заштите садржи превентивне и интервентне активности којима се остварују следећи задаци:

Задатак	Одговорне особе	Временска динамика
1. Осмишљавање превентивних мера и активности и њихова уградња у свакодневни живот и рад школе	Тим за заштиту ученика у сарадњи са стручним већима и тимом за информисање	Током године континуирано
2. Стручно усавршавање запослених ради унапређивања компетенција у области заштите ученика од насиља	Тим за заштиту ученика у сарадњи са тимом за стручно усавршавање, директор школе	Током године континуирано
3. Информисање свих актера школског живота о обавезима и одговорностима у области заштите ученика	Тим за заштиту ученика, одељењске старешине, стручна служба школе, директор школе	На почетку школске године и током године по потреби
4. Подстицање и оспособљавање ученика за активно учествовање у школском животу	Тим за заштиту ученика, одељењске старешине, стручна служба школе, наставница грађанског васпитања	Током године континуирано

5. Оснаживање свих актера школског живота за спровођење интервентних активности на заштити ученика	Тим за заштиту ученика	На почетку школске године и током године по потреби
6. Рад са свим ученицима	Тим за заштиту ученика, одељењске старешине, стручна служба школе	Током године континуирано
7. Сарадња са породицом	Тим за заштиту ученика, одељењске старешине, стручна служба школе	Током године континуирано
8. Сарадња са локалном заједницом (Центар за социјални рад, Дом здравља, полиција, месна заједница ...)	Тим за заштиту ученика, стручна служба школе, директор школе	Током године (превентивне активности) и по потреби (интервентне активности)
9. Праћење, вредновање и извештавање о остваривању и ефектима програма заштите	Тим за заштиту ученика у сарадњи са тимом за самовредновање	Током године континуирано (праћење), полугодишње (вредновање и извештавње)

8.2. ПРОГРАМИ ПРЕВЕНЦИЈЕ ДРУГИХ ОБЛИКА РИЗИЧНОГ ПОНАШАЊА, КАО ШТО СУ УПОТРЕБА АЛКОХОЛА, ДУВАНА, ПСИХОАКТИВНИХ СУПСТАНЦИ И МАЛОЛЕТНИЧКЕ ДЕЛИКВЕНЦИЈЕ

Програми се остварују кроз различите наставне и слободне активности са ученицима, запосленима, родитељима, односно старатељима у сарадњи са јединицом локалне самоуправе (Дом здравља - Саветовалиште за младе, Развојно саветовалиште; НВО – Емпрона, Омладина ЈАЗАС-а; МУП Нови Сад; Месна заједница; Градски секретаријат за образовање; медији; Филозофски факултет;....)

Програми који се реализују са циљем превенције ризичног понашања су:
- програми за РАЗВИЈАЊЕ ТОЛЕРАНЦИЈЕ
- програми ПРЕВЕНЦИЈЕ БОЛЕСТИ ЗАВИСНОСТИ
- програми Института за јавно здравље Војводине - ВАСПИТАЊЕ ЗА ЗДРАВЉЕ ДЕЦЕ

Садржаји ових програма прецизирају се Годишњим планом рада школе.

9. ПРОГРАМ СЛОБОДНИХ АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА

Ради јачања образовно-васпитне делатности школе, подстицања индивидуалних склоности и интересовања, садржајног и целисходног коришћења слободног времена, као и ради богаћења друштвеног живота и разоноде ученика, развијања и неговања другарства и пријатељства, школа реализује слободне активности ученика.

Слободне активности ученика у школи обухватају све облике образовно-васпитног рада (које могу да се организују заједно са локалном заједницом и различитим удружењима) како би се пружила могућност да ученици испоље, задовоље и даље развијају своје социјалне вештине и социјалну мрежу, склоности, интересовања, способности за поједине области живота и рада.

Слободне активности организују се у области науке, технике, културе, уметности и спорта. Слободне активности се осмишљавају и реализују на иницијативу ученика у складу са њиховим интересовањима.

10. ПРОГРАМ ПРОФЕСИОНАЛНЕ ОРИЈЕНТАЦИЈЕ

Учешћем у пројекту „Професионална оријентација у Србији“ школа је развила савремен програм професионалне оријентације који се реализује за ученике седмог и осмог разреда.

Општи циљ програма је подстицање младих да путем активног учења у петофазном процесном моделу професионалне оријентације преузму одговорност за своју будућност, упознају себе и своје способности, путеве школовања и путеве каријере, да промишљено донесу одлуку о избору школе или да се укључе у свет рада и на тај начин постигну успех у планирању своје каријере.

Програм професионалне оријентације се састоји из пет програмских модула, који примењени заједно омогућавају младим људима да стекну свеобухватнији увид у сопствене склоности и путеве који их повезују са реалним светом рада. Пет корака до одлуке о школи и занимању:

1. модул: *самоспознаја* – ученици откривају, истражују и сазнају своја интересовања, способности, вредности и визију будућности за своје професионално оријентисање.
2. модул: *информисање о занимањима и путевима каријере* - ученици истражују и бирају информације понуде о школама, занимањима и каријери.
3. модул: *мрежа школа* - ученици истражују и сазнају мрежу школа за своје будуће занимање.
4. модул: *реални сусрети са школама и светом рада и занимања* - ученици упознају школе, организације, предузећа.
5. модул: *одлука о школи и занимању* – ученици знају шта желе и доносе своју одлуку за школу и занимање.

Начин остваривања програма професионалне оријентације подразумева процес активног и интерактивног учења, што значи да се примењују методе које омогућавају активно учење и у оквиру процеса избора занимања, односно даљег школовања посебно поспешују развој кључних компетенција (разговор у одељењу, игре по улогама, рад у групама, експертска метода, мапа ума, портфолио професионалне оријентације, учење по станицама, дебата за и против, и друге бројне методе). За реализацију реалних сусрета примењују се методе које омогућавају интерактивно учење у реалним ситуацијама школвања – рада у којима ученици активно учествују у истраживању и изналажењу решења: распитивања у школи, предузећу и струци, посета сајмовима ради информисања о средњим школама и занимањима итд. Реални сусрети захтевају темељне припреме и накнадне обраде са ученицима, као и интезивну сарадњу између школа и предузећа.

Треба имати у виду да су одлуке о планирању школовања и занимања личне и да се често доносе у продичном кругу или путем индивидуалних саветовања. Стога се учешћем у програму ученици оснажују да самостално донесу одлуку. Код ученика треба промовисати циљано коришћење саветодавних услуга у процесу професионалне оријентације, у оквиру програма који се реализује у школи.

11. ПРОГРАМ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ

Школа сарађује са здравственим установама у спровођењу здравствене заштите ученика, посебно у очувању здравља ученика и развијању здравих стилова живота.

Циљеви програма:

- стицање знања и вештина, формирање ставова и понашања ученика у вези са здрављем и здравим начином живота и развојем хуманизације односа међу људима
- унапређивање хигијенских и радних услова у школи и елиминисање утицаја који штетно делују на здравље.
- остваривање активног односа и узајамне сарадње школе,породице и заједнице на развоју, заштити и унапређењу здравља ученика.

Програмом су обухваћени ученици од I - VIII разреда, а остварује се кроз предавања, радионице, различите наставне и ваннаставне активности, здравствене прегледе и др.

12. ПРОГРАМ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ

Школа у сарадњи са надлежним установама (ЦЗСР, Градски секретаријат за образовање, Црвени крст, Сигурна кућа, невладине хуманитарне организацијаме, и другим институцијама) брине о социјалној заштити, посебно ученика из осетљивих друштвених група, на основу програма социјалне заштите. Уколико је потребно школа организује прикупљање средстава за ове сврхе кроз акције.

13. ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Циљеви:

- Еколошка едукација ученика (бољи однос ученика према животној средини)
- Формирање еколошке свести коју карактеришу одређена еколошка сазнања, ставови, вредности и понашања
- Развијање љубави према животној средини како би се спознали законитости природе и дошло до сазнања како и зашто треба очувати животну средину
- Подизање нивоа хигијене у школи

Задаци:

- Развијање основних појмова о животној средини
- Повезивање искустава и сазнања
- Изграђивање основа научног погледа на свет
- Развијање способности систематског размишљања
- Развијање активности по овом питању

Садржаји:

- стицање знања о заштити животне средине и развијање еколошке свести код ученика путем редовне наставе, нарочито путем пројектне наставе;
- укључивање ученика у рад на еколошком уређењу школског простора (уређивање дворишта школе, учионица и кабинета, ходника)
- укључивање ученика у пројекте и активности у локалној заједници
- подстицати ученике на укључивање у еколошке кампове и колоније
- обележавање међународног Дана заштите животне средине.

14. ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ЛОКАЛНОМ САМОУПРАВОМ

Школа сарађује са локалном самоуправом (Месном заједницом, Градском управом за образовање, Школском управом, Покрајинским секретаријатом за образовање) на основу плана сарадње са локалном самоуправом.

Школа прати и укључује се у дешавања на територији јединице локалне самоуправе и заједно са њеним представницима планира садржај и начин сарадње, нарочито о питањима од којих зависи развитак школе (укључивање у акције Дечијег савеза и Ученичког парламента општине; организовање спортских манифестација и догађаја; учешће у кампањама промоција здравих стилова живота; едукација о безбедности у саобраћају и проблемима малолетничке деликвенције (МУП); едукација о хигијени (дом здравља); учешће у раду културних установа,...).

15. ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ПОРОДИЦОМ

Школа подстиче и негује партнерски однос са родитељима, односно другим законским заступницима ученика, заснован на принципима међусобног разумевања, поштовања и поверења.

Сарадња са породицом подразумева следеће облике сарадње са родитељима односно другим законским заступницима ученика: информисање, саветовање, укључивање у наставне и остале активности школе и консултовање у доношењу одлука око безбедносних, наставних, организационих и финансијских питања, са циљем унапређивања квалитета образовања и васпитања, као и обезбеђивања свеобухватности и трајности васпитно-образовних утицаја.

На родитељским састанцима се разматрају значајна питања за рад и живот ученика у школи. Родитељски сатанци се организују према плану који припремају одељенске старешине. Индивидуални састанци родитеља и наставника реализују се према плану наставника.

Предавања, трибине представе и разговори родитеља са педагошко-психолошком службом, директором, помоћником директора, планирају се у време одржавања родитељских састанака у складу са проблематиком која се обрађује на истим.

Индивидуални контакти родитеља са директором, помоћником директора, као и са педагошко-психолошком службом, одржавају се по потреби и у међусобном договору.

Програм сарадње са породицом обухвата и организацију отвореног дана школе сваког месеца, када родитељи могу да присуствују образовно-васпитном раду.

Ради праћења успешности програма сарадње са породицом, школа, на крају сваког полугодишта, организује анкетирање родитеља у погледу њиховог задовољства програмом сарадње са породицом и у погледу њихових сугестија за наредно полугодиште. Мишљење родитеља добијено као резултат анкетирања, узима се у обзир у поступку вредновања квалитета рада школе.

16. ПРОГРАМ ИЗЛЕТА, ЕКСКУРЗИЈА И НАСТАВЕ У ПРИРОДИ

Излети, екскурзије и настава у природи реализују се у складу са правилником који доноси Министарство просвете, науке и технолкошког развоја.

НАСТАВА У ПРИРОДИ

Настава у природи је облик образовно-васпитног рада којим се остварују обавезни наставни предмети, изборни програми, пројектна настава и ваннаставне активности из плана и програма наставе и учења за први циклус основног образовања и васпитања - у климатски погодном месту из здравствено-рекреативних и образовно-васпитних разлога.

Циљеви наставе у природи су:

- очување, подстицање и унапређивање укупног здравственог стања ученика, њиховог правилног психофизичког и социјалног развоја;
- стварање основа за усвајање активног, здравог и креативног начина живота и организовања и коришћења слободног времена;
- проширивање постојећих и стицање нових знања и искустава о непосредном природном и друштвеном окружењу;
- развијање еколошке свести и подстицање ученика на лични и колективни ангажман у заштити природе;
- социјализација ученика и стицање искустава у колективном животу, уз развијање толеранције и одговорног односа према себи, другима, окружењу и културном наслеђу;
- развијање позитивних односа према националним, културним и естетским вредностима;
- развијање способности сагледавања развоја привредних могућности краја, односно региона који се обилази.

Задаци који се остварују реализацијом програма наставе у природи су:

- побољшање здравља и развијање физичких и моторичких способности ученика;
- задовољавање основних дечијих потреба за кретањем и игром;
- очување природне дечије радозналости за појаве у природи и подстицање интересовања и способности за њихово упознавање кроз одговарајуће активности;
- развијање способности запажања основних својстава објеката, појава и процеса у окружењу и уочавање њихове повезаности у конкретним природним и друштвеним условима;
- подстицање самосталности у процесу стицања знања кроз непосредне истраживачке задатке;
- развијање свести о потреби заштите, неговања, чувања и унапређивања природне и животне средине и изграђивање еколошких навика;
- упознавање природно-географских, културно-историјских знаменитости и лепоте места и околине;
- упознавање са начином живота и рада људи појединих крајева;
- упознавање разноврсности биљног и животињског света појединих крајева, уочавање њихове повезаности и променљивости;
- упознавање са карактеристикама годишњих доба у природи и смењивање временских прилика;
- развијање способности сналажења тј. оријентисања у простору и времену;
- оспособљавање ученика за безбедан и правилан боравак у природи;
- развијање правилних хигијенско-здравствених навика и подстицање самосталности у обављању личне хигијене и бриге о себи;
- подстицање и стварање навике за неговање редовне физичке активности и за што чешћи боравак у природи;
- формирање навика редовне и правилне исхране;
- навикавање на правилно смењивање рада, одмора и сна;
- разумевање и уважавање различитости међу појединцима;
- подстицање групног рада, договарања и сарадње са вршњацима и одраслима кроз одговарајуће активности.

Садржаји наставе у природи:

Настава у природи пружа могућности интердисциплинарног повезивања садржаја различитих наставних предмета и других ваннаставних активности и реализацију пројектне наставе. Планирање садржаја овог облика рада врши се на основу наставних програма обавезних и изборних наставних предмета из којих се издвајају они садржаји који су погодни за остваривање циљева и задатака наставе у природи, а одговарају условима у којима се она реализује.

У самим наставним програмима за поједине предмете могу се наћи садржаји који експлицитно или имплицитно упућују на погодност овог облика образовно-васпитног рада (свет око нас, природа и друштво, физичко васпитање, ликовна култура, музичка култура, чувари природе, народна традиција, грађанско васпитање...). Неки од садржаја који се могу реализовати током наставе у природи су:

- Уочавање облика рељефа и површинских вода у околини и природно-географских одлика Србије(планине, реке, језера, бање);
- Посматрање карактеристичних биљака и животиња (обилазак станишта биљака и животиња у околини и Србији);
- Посете заштићеним природним подручјима (национални паркови, резервати, споменици природе...);
- Упознавање с прошлошћу и културном баштином завичаја и отаџбине (обилазак музеја, културно-историјских споменика, етносела, спомен-кућа знаменитих људи - научника, књижевника, уметника, војсковођа, државника...);
- Развијање способности оријентације у простору и времену;
- Обилазак разних типова пољопривредних површина и сточарских фарми (упознавање с производњом здраве хране);
- Обилазак привредних друштава и јавних предузећа (прерада природних сировина, упознавање с различитим делатностима људи, заштита животне средине...);

Стручно веће за разредну наставу предлаже програм наставе у природи, који доставља наставничком већу, ради разматрања и усвајања.

ЕКСКУРЗИЈЕ

Екскурзија је облик образовно-васпитног рада који се остварује ван школе.

Циљ екскурзије је непосредно упознавање појава и односа у природној и друштвеној средини, упознавање културног наслеђа и привредних достигнућа, а у циљу остваривања образовно-васпитне улоге школе.

Задаци екскурзије су:

- проучавање објекта и феномена у природи;
- уочавање узрочно-последичних односа у конкретним природним и друштвеним условима;
- развијање интересовања за природу и еколошке навике;
- упознавање начина живота и рада људи појединих крајева;
- развијање позитивног односа према: националним, културним и естетским вредностима, спортским потребама и навикама, као и позитивним социјалним односима.

Садржаји екскурзије у другом циклусу основног образовања и васпитања су посебно:

- посете које омогућавају упознавање са природним лепотама, природно-географским и друштвено-географским одликама Републике Србије (планине, реке, језера, бање, биљни и животињски свет, заштићени природни објекти и национални паркови, становништво, народи и етничке заједнице у Републици Србији и др.);
- обилазак праисторијских, античких, средњовековних, нововековних и локалитета савременог доба (Лепенски вир, Винча, Сирмијум, Виминацијум - војни логор, Гамзиград - Царска палата, Медијана, Студеница, Ђурђеви Ступови, Жича, Милешева, Сопоћани, Градац, Грачаница, Високи Дечани, Раваница, Лазарица, Љубостиња, Манасија, Каленић, Сремски Карловци, Крушедол, Ново Хопово, Врдник, Смедеревска тврђава, Голубац, Нишка тврђава, Петроварадинска тврђава, Орашац, Топола, Ћеле-кула, Таково, Тршић, Бранковина, Врањевшница, Текериш, Струганик, Шумарице и др.);

- обилазак Београда, престонице Републике Србије (Дом Народне скупштине, Народно позориште, Народни музеј, Београдска тврђава, Опсерваторија, Војни музеј, Музеј Српске православне цркве, Музеј Првог српског устанка - Конак кнеза Милоша, Конак кнегиње Љубице, Народна библиотека, краљевски дворови на Дедињу, Музеј града, Авала, Јајинци, Етнографски музеј, Педагошки музеј, Музеј Вука и Доситеја, Саборна црква, Храм Светог Саве на Врачару, Природњачки музеј, Ботаничка башта "Јевремовац", зоолошки врт, Музеј југословенске кинотеке, Музеј Николе Тесле, Музеј савремене уметности и др.);

- обилазак установа културе у Републици Србији (Галерија Матице српске у Новом Саду, Српско народно позориште у Новом Саду, Књажевско-српски театар у Крагујевцу, завичајни и локални музеји, спомен-куће и др.);

- обилазак привредних друштава и јавних предузећа (предузећа у области прехрамбене, хемијске, машинске и електроиндустрије, индустрије грађевинског материјала, енергетике и др.);

- подстицање испољавања позитивних емоционалних доживљаја.

Одељењска и стручна већа школе предлажу програм екскурзије, који достављају наставничком већу, ради разматрања и усвајања.

Програм наставе у природи и екскурзије садржи: образовне и васпитне циљеве и задатке; садржаје којима се постављени циљеви остварују; планирани обухват ученика; носиоце предвиђених садржаја и активности; трајање, путне правце, техничку организацију, начин финансирања и друга питања од значаја за реализацију програма наставе у природи и екскурзије.

Програме излета и екскурзија израђују стручна већа и она чине саставни део годишњег плана рада школе.

17. ПРОГРАМ РАДА ШКОЛСКЕ БИБЛИОТЕКЕ

Школска библиотека је место на коме и са кога се делује у више праваца. Подручја рада у оквиру **васпитно-образовне делатности** могу бити класификована на следећи начин:

Рад са ученицима: непосредно, са задацима библиотечког описмењавања, развијања љубави према књизи, васпитавања читалачког укуса, стицања навике редовног посећивања библиотеке и одговорног односа према имовини, књизи; корачања у сусрет дечјим жељама, интересовањима и потребама. Све ово има за циљ да ученици окончају основну школу динамични у својим истраживањима и оспособљени да сами пронађу потребне изворе. Спецификум лежи у томе што је књижни фонд двојезичан и у слободном је приступу деци, а библиотека служи и као место за опуштање.

Рад са наставницима: подразумева континуирану сарадњу са учитељима и предметним наставницима у погледу размене мишљења, набавке литературе и небиблиотечког материјала, саветодавни рад, са циљем да одвијање наставног процеса буде актуелно, правовремено, напредно.

Сарадња са осталим службама у школи: педагошко-психолошком службом, секретаријатом, рачуноводством, продуженим боравком, физичко-техничким обезбеђењем, кухињом, помоћно-техничким особљем, има задатак да све активности које су у непосредној или у посредној вези са библиотеком, доведе у равнотежу, са циљем да школа функционише на најбољи, најефикаснији начин (набавка и отпис књига, потрошног наставног материјала, решавање текућих проблема, административни послови библиотекара, набавка и дистрибуција уџбеника, оплемењивање изгледа школе...)

Сарадња са родитељима: значајна је, неопходна и неминовна и очитује се кроз више подручја библиотечких активности. Има циљ да кроз двосмерно пружање информација и помоћи затвори важан троугао ученик-наставник-родитељ. Специфично је то што су бројни родитељи читалачка публика наше школске библиотеке.

Остали послови: немогуће би било да у овако по много чему посебној и динамичној школи библиотекар остане у наведеним оквирима свог радног места. Стога је његов задатак да се укључи у бројне активности које се тичу школе уопште (стално стручно усавршавање, ангажовање приликом уписа првака и испраћаја осмака, организовање школских свечаности, набавка наставног материјала, координисање набавком и дистрибуцијом уџбеника за ученике, чланство у комисијама, ангажовање у току завршних испита, замене колега у настави, чланство у тимовима, итд.), а све у циљу одржавања опште виталности школе.

18. НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ДРУГИХ ОБЛАСТИ РАЗВОЈНОГ ПЛАНА ШКОЛЕ КОЈИ УТИЧУ НА ОБРАЗОВНО – ВАСПИТНИ РАД

На почетку сваке школске године креира се акциони план којим се планира остваривање активности предвиђених школским развојним планом. У току је израда новог школског развојног плана којим ће се одредити нова три приоритета за предстојећи петогодишњи циклус.

19. ПРОГРАМ БЕЗБЕДНОСТИ И ЗДРАВЉА НА РАДУ

Програм безбедности и здравља на раду обухвата заједничке активности школе, родитеља односно других законских заступника ученика и јединице локалне самоуправе усмерене на развој свести за спровођење и унапређивање безбедности и здравља на раду.

Безбедност и здравље на раду подразумева обезбеђивање таквих услова на раду, којима се, у највећој могућој мери, смањују повреде на раду, професионална обољења и обољења у вези с радом и којима се ствара основ за пуно физичко, психичко и социјално благостање запослених.

Школа је дужна да запосленом обезбеди рад на радном месту и у радној околини у којима су спроведене мере безбедности и здравља на раду.

Школа је дужна да организује рад тако да обезбеди заштиту живота и здравља запослених у циљу спречавања повреда на раду, професионалних обољења и обољења у вези с радом, имајући у виду посебну заштиту омладине, особа са инвалидитетом, заштиту запослених са здравственим сметњама и заштиту материнства.

Школа је дужна да обезбеди пружање прве помоћи, као и да оспособи одговарајући број запослених за пружање прве помоћи, спасавање и евакуацију у случају настанка опасности.

На видном и лако приступачном месту у радним просторијама постављају се ормарићи са прописаним санитетским средствима за пружање прве помоћи.

Школа је дужна да у пословним просторијама истакне на видном месту знак забране пушења у складу са Законом.

Заштита и безбедност ученика обезбеђују се у складу са Упутством за доношење општег акта о заштити и безбедности деце и ученика у установама образовања и васпитања (Упутство Министарства просвете, науке и технолошког развоја, бр. 610-00-953/2014-01 од 22.12.2014. године) и Правилником о мерама, начину и поступку заштите и безбедности ученика (бр. 794 од 28.03.2018.).

ОДЛУКА НАСТАВНИЧКОГ ВЕЋА И ШКОЛСКОГ ОДБОРА

Школски програм основног образовнања и васпитања рада за период од 2022. до 2026. године, усвојен је на седници Наставничког већа одржаној 30. јуна 2022. године и Школског одбора, одржаној 30. јуна 2022. године.

Директор школе

_____

Бранислав Давидовић

Председник Школског одбора

_____

Јелена Аврамовић

ПРИЛОЗИ

Прилог 1.

Таксо-глаголи

Прилог 2.

Протокол за посматрање школског часа

Прилог 3.

Индивидуални образовни планови ученика